

## **„Komplex integrált szemléletű ifjúságpolitikai fejlesztések szakmai módszertani megalapozása” lektorálása**

*i. Tartalmaz-e eredeti, új tudományos eredményeket?*

Nem tartalmaz új eredeti tudományos eredményeket: jellemzően már két több évtizede működő kutatás (HBSC és ESPAD) kérdéseit használta fel majdnem ugyanabban a korcsoportban. A rajzelemzés lehetne még e kutatás újdonsága, azonban a rajzelemzést nem célszerű egy országos reprezentatív mintán (ezt csak feltételezem, mert az anyagból nem derül ki) elvégezni. Tekintettel arra, hogy a rajzelemzés csak akkor nyújthat alapos és teljes körű információt, ha az elemzés nem csak önmagában a rajz, hanem magának a gyermek lelkivilágának és mikrokörnyezetének a kontextusában történik – ami egy országos reprezentatív mintán való kivitelezése közel lehetetlen.

*ii. A dokumentum alapját képező kutatás folyamata és megvalósítása megfelel-e a tudományos kutatások standardjainak?*

A kutatás folyamatát, illetve annak megvalósítását nem fejtik ki a szerzők, így nem lehet megítélni, hogy az megfelel-e a tudományos kutatások standardjának. A módszertan bemutatása nélkülözhetetlen egy tudományos munkában, ugyanis ezzel lehet biztosítani az adatok érvényességét és megbízhatóságát.

*iii. Megfelelő mintavételi és adatfelvételi eljárást alkalmaztak-e a kutatók?*

Nem derül ki a dokumentumból, hogy milyen mintavételi, adatfelvételi eljárást alkalmaztak. Ezek ismerete a fentiekhez hasonlóan nagyon fontos lenne a kutatás eredményeinek megítéléséhez.

*iv. Megfelelő adatelemzési, statisztikai eljárásokat választottak-e a kutatók és ezeket megfelelően alkalmazták-e?*

Az eredmények bemutatásnál nem mutatják be milyen statisztikai módszert alkalmaztak, pontosan hogyan jártak el az elemzés során. Módszertanilag számos hibát lehet felfedezni. Pl.

- 14.oldalon azt állítja hibásan, hogy a felmérés érvényességét növeli az, hogy nem csak az önkitöltős kérdőívet vettek fel, hanem a tanároknak is értékelniük kellett a diákokat. Ez egyrészt etikai problémát vethet fel, másrészt ez a tanárok nézőpontja az adott diákokról és nemhogy növeli az érvényességet inkább torzíthatja a diákokra vonatkozó adatokat. A tanári kérdőívet áttekintve számos olyan kérdés szerepel, amelyre egyébként nem biztos, hogy a tanár válaszolni tud, hisz ilyen részletezettséggel nem lát bele a gyerekek családi hátterébe.
- A IV. fejezet első felében kereszttábla eredményeket mutatnak, azonban sehol nem tüntetik fel a szignifikanciát. Pl. 55.oldalon azt állítják, hogy „a rendszeres dohányzók aránya a hetedikesek között alig különbözik az

ötödikesek körében mérttől” – az ábrából azonban látszik, hogy feltehetően az 5. és 7. évfolyamon mért arányok nem különböznek szignifikánsan.

- 90-96.o. egy egyszerű keresztábra (Khi négyzet próba) helyett más módszert alkalmaznak, amit nem ismertetnek.

v. *A következtetések összhangban állnak-e az eredményekkel, illetve a szakirodalmi előzményekkel?*

A következtetések jellemzően nem állnak összhangban az eredményekkel illetve a szakirodalmi előzményekkel. Pl.

- A prevenció és intervenció fejezetben nem az eredményekre reflektálva tesznek ajánlásokat, hanem néhány témában készült kutatást, tanulmányt mutatnak be – hivatkozás nélkül.
- Nem világos, hogy 138-186. o-ig szereplő táblázatok hogyan kapcsolódnak az eredményekhez.
- A III. fejezetben számos olyan elméletet mutat be, amely közvetlenül nem kapcsolódik a kutatáshoz.

vi. *Megfelelő-e az anyag felépítése, szerkesztése? Követhető-e a kutatás módszertana, az elemzések és az eredmények bemutatása?*

A tanulmány egészét tekintve töredezett, nem logikusan felépített, s felépítése nem felel meg a kutatás tudományos kritériumnak. Többek között az alábbi észrevételeim vannak:

- Az egyes fejezeteket mintha más-más személy írta volna, s később összeszabdalták.
- A kutatás módszertan egyáltalán nem kerül bemutatásra.
- A szakirodalmi áttekintő nem tartalmaz hivatkozásokat, és elég esetlegesen mutatja be a kutatáshoz kapcsolódó szakirodalmat: a fejezet felépítése nem átgondolt, ömlesztett.
- A bevezetőben bemutat kutatási eredményeket, összevetve a HBSC eredményekkel, azonban egy műben a kutatás eredmények bemutatását követően szokás az eredményeket más kutatásokkal összevetni.
- 27-86.o. Fiúk és lányok bontásban mutatja be az eredményeket, de a fiúk eredményeinél néha nemi különbséget szemléltető ábrát is bemutat.
- 90.o iskolatípus és régió szerint mutatja be az eredményeket a cím szerint, azonban itt is településtípus szerint ismertet az eredményeket és iskola típus szerinti bontásban nem mutatja be azokat.
- Néhány esetben nem lehet tudni, hogy mit takar egy-egy képzett index. Pl. Mit ért egészségi állapot, hasznos szokás index, deviancia index alatt?

- A prevenció és intervenció fejezetben nem világos, hogy az ábrákat miért ebben a fejezetben mutatják be (az ábrák értelmezése az ábrák felcímkézése hiányában szinte lehetetlen) – hisz ennek a fejezetnek a korábban már bemutatott eredmények alapján tett prevenció, intervenció javaslatokról kellene szólnia.
- A szakpolitikai eszközök elemzése fejezet inkább a bevezetésbe passzol, tekintve, hogy az nem az eredmények alapján tett szakmapolitikai ajánlásokat tartalmazza, hanem egy általános szakmapolitikai összegzést – amelyet a kutatás tervezésénél célszerű áttekinteni és nem utólag. Ez a fejezet számos, a kutatáshoz nem igen kapcsolódó elemet is tartalmaz. Továbbá kevésbé beszélhetünk egy szisztematikus elemzésről – ahogy cím utal rá –, inkább a jogszabályzatok összegzését tartalmazza.
- A rajzelemzésből és a tanárok eredményeiből semmit nem mutatnak be – nem derül ki, hogyan építették be a tanulmányba.

*vii. Megfelelő-e az ábrák, táblázatok alkalmazása? Adekvátak, szükségesek, informatívak és áttekinthetőek-e az ábrák és táblázatok?*

Nem minden esetben adekvátak az ábrák, táblázatok alkalmazása, az ábrák sok esetben nem informatívak és nem áttekinthetőek. Pl.:

- Semelyik ábra nem tartalmazza, hogy mit ábrázol a függőleges tengely, nem látszik a minta elemszám, a jelmagyarázat nem teljes.
- Sokszor négy féle jelzés szerepel az ábrán, azonban csak háromról látszik, hogy mit jelent pl. 30.o. 14.sz ábra.
- Néhány esetben oszlopdiagram helyett indokolatlanul grafikont alkalmaz pl. 37.o. 25. ábra.
- Van, amikor nem adekvát a jelmagyarázat, pl. 55.o. 56. sz. ábra vízszintesen miért az évfolyamok szerepelnek és nem a kor.
- 111-127. o-ig folyamatosan ábrák szerepelnek: ilyen mennyiségben egymás után szinte lehetetlen követni, hogy a szövegben melyik ábrához melyik szövegrész tartozik (A mellékletbe szokás tenni az ábrákat egymás után több oldalon keresztül.)
- 60.o 65-68. sz. ábra – a prevalenciákat kellene mutatnia a függőleges tengelynek, azonban a számok alapján nem azt mutatja, hanem valami mást, de nem derül ki, mit.

*viii. Megfelelő-e mű stilizálása?*

- A dokumentum szakirodalmi áttekintése inkább egy újságírói stílusra emlékeztet – amiatt is, mert kb. egy darab hivatkozás szerepel az egész szakirodalmi áttekintésben. A prevenció és intervenció fejezetben szerepel egy-két hivatkozás, azonban a tanulmány végén nem tüntetik fel azokat az irodalomjegyzékben. (De ebben a fejezetben is túlnyomó többségben nem szerepel semmilyen hivatkozás.)

- Az eredmények bemutatásának stílusa nem igen felel meg a tudományos nyelvezetnek – számos esetben nem adekvát kifejezéseket használ. Pl. 86.o. „Az apa iránti kötődés csak a dohányzáshoz és a kábítószer használathoz kapcsolódott, a berúgáshoz nem.”
- Számos esetben pontatlanság, könnyelműség jellemző a tanulmányra. Pl. 213.o. angolul idéz egy magyar nyelvű tanulmányban – ami szintén nem felel meg a tudományos követelményeknek.